

OBEČNÉ ZVESTI 2

Noviny obyvateľov, návštevníkov a priateľov Strelníka

Z obsahu vyberáme:

strana 3

strana 5

strana 7

Zo života klientov ZSS

Z histórie obce

TJ: Po jesennej časti

**Ročník IX.
Zima 2015**

Advent, Vianoce, koniec roka. Obdobie, kedy by sme mali spomaliť, utiahnuť sa do seba a porozmýšľať nad tým, čo nám už takmer uplynulý rok priniesol. Čo dobré sme zažili, aké rozhodnutia sme urobili, ako sme sa správali k svojim blízkym, susedom, ale aj ostatným ľuďom, ktorých sme stretávali vo svojom každodennom živote. Realita tohto obdobia je často iná. V práci horia termíny, na uliciach klobásky a my sa z firemného večierku, či kapustnice ponáhľame do preplnených nákupných centier dokúpiť posledné vianočné darčeky.

Napriek všetkému zhonu a únave z rýchlosti, akou mi ubiehajú posledné dni sa na tých pár dní, kedy strávim o čosi viac času so svojou rodinou a priateľmi tu v našej neveľkej dedinke, teším. Teším sa na vôňu kapustnice, na to ako mi

Vianočné pranie

pod zubami budú praskať staršine vianočné oblátky, aj na to ako ma mama ohriakne, aby som nechal aj pre návštevu.

Teším sa aj na rozbaľovanie darčiekov, hoci už nie tak ako keď sme z izby s otcom pozerali, kedy príde Ježiško, zatiaľ čo mama nosila pestré zabalené darčeky pod stromček.

Sedím vo fotelke, za chrptom praská drevo v krbe, vychutnávam si chvíľu, keď mám čas zamyslieť sa aj nad vecami, na ktoré myslieť nemusím, ale o to radšej na ne myslím. Čakajú nás sviatky pokoja. Želám aj Vám všetkým viac podobných chvíľ, viac času stráveného s ľuďmi, na ktorých Vám záleží, viac radosti zo všedných vecí a splnených prání.

Slovami klasika: Prajem príjemné prežitie vianočných sviatkov a šťastný nový rok.

ZM

Veselé Vianoce a šťastný nový rok želá:
obecné zastupiteľstvo,
starostka obce, pracovníci Obecného úradu
a redakcia novín.

Úspešný rok hasičov

Rok 2015 sa niesol v znamení hasičov. V obci nám pribudlo nové moderné hasičské auto. Odovzdať ho prišli minister vnútra Róbert Kaliňák a predseda parlamentu Peter Pellegrini. Nemenej nás tešili výkony hasičov na okresných aj krajských súťažiach. Pozitívom je najmä to, že v DHZ začalo pôsobiť množstvo mladých chlapcov, ktorí sú veľkým príslubom pre hasičský šport, ale aj ako cenná zložka v ochrane obce pred nebezpečenstvom požiaru.

(Pokračovanie na strane 8)

Tento rok 29. augusta sme si pripomenuli už 71. výročie vypuknutia Slovenského národného povstania, ktoré malo veľa obetí, avšak napriek tomu ľudia prostredníctvom neho ukázali, že chcú bojovať proti nacizmu a poraziť ho.

Mnoho mladých si reálne neuvedomuje, čo sa vtedy dialo, pokladajú SNP len za akúsi časť dejepisného učiva a nie za udalosť, ktorá zasiahla aj našich starých či prastarých rodičov, alebo ľudí, ktorých poznajú a ktorí dodnes spomínajú na prežitú hrôzu. Článkom chceme nielen pripomenúť smutnú udalosť našich dejín, ale aj upriamiť pozornosť na ľudí, ktorí sa postavili dejúcemu sa zlu a snažili sa pomôcť z celých síl. Jednou z takýchto ľudí je aj Mária Rafajová zo Strelníka, ktorá mala v tom čase sedemnást rokov a na SNP si spomína nasledovne:

„Bolo to v nedeľu doobeda okolo jedenástej, písal sa vtedy dátum 20. augusta 1944, kedy začali Američania bom-

bardovať Dubovú. Chceli totiž zbombardovať rafinériu, aby ju nemali Nemci. Videli sme lietadlá, hádam ich bolo aj zo dvesto, išli v páse, jedno za druhým. Tie posledné zhadzovali na Dubovú bomby a tie prskali až na nás tadiaľto po Strelníkoch. Neviem čo to bolo, či to z tých bômb, ale kde nám to padlo, tam nám to vypáľilo.“

Takmer o týždeň už bolo znovu jasné, že sa chýli k vypuknutiu SNP. Aj evanjelický farár z Ľubietovej, Ctibor Ján Handzo, vo svojich denníkoch (Údery a údely) spomína na deň 26. augusta, kedy prišlo nákladné auto do Ľubietovej a na Šajbu, a odtiaľ odvážali hlavne mládež, ktorá im pomáhala potom nosiť chleby a muníciu spo-

(Pokračovanie na strane 2)

(Pokračovanie zo strany 1)

nad Hiadľu na vzdialené hole, až kamsi nad Lúžno, čo bola namáhavá, päť až šesť hodinová cesta ťažkej a vyčerpávajúcej chôdze.

Mária Rafajová bola medzi nimi a ďalej spomína: „Bolo to 26. augusta, čo zastalo nákladné auto pred obchodom a agitovalo nás vynášať zbrane z Hiadľu hore na Prašivú. V prvom aute nás išlo zo 30 Šajbanov, dovezli nás do Hiadľu a tam už bolo hrúza vojska. Nám dali vynášať po dve pušky a potraviny. Keď sme prišli až za Prašivú bolo tam opäť veľa vojska všakovských národností. Mali tam 50 metrov dlhý stan, kde spávali. Na kraji sedel malý partizánik, neviem, či mal zo štrnásť rokov. Ja som sa tam len tak utúlila a pozerala. V rohu bola zima a partizánik mi len deku podáva, aby som sa zakrútila. Tu sme boli len chvíľu a potom sme začuli už okolo polnoci lietadlá. Bol to veľký hluk ponad tú Prašivú. Vtedy som sa namodlila, už som si hovorila, že my stádeto živí neprideme. A keď prišli lietadlá, to bol len hluk a hluk a zrazu bauch a druhý raz, ja len kedy to bude explodovať, ak je to nejaká mína. A to prišli z Ruska a dovezli partizánom slaninu a tú pohádzali v takých bedniach. Keď sme ráno vstali, bola tam taká široká slanina, to nám aj dávali, ale my sme im to nechali, kdeže to je vaše. Ako sa ráno brieždilo, tak sa ohňa nakládlo, lebo bola veľká zima vtedy na vrchoch. Len som si pomyslela, ako domov pôjdeme? To je ďaleko... Keď sme išli už dolu, boli tam rizne, čo na nich drevo spúšťali, tak sme len po tých rizniach pomaličky išli dolu, lebo tam bola kosodrevina a to sa kráčať poriadne nedalo. Pomaličky sme prišli do hiadľovskej doliny, kde sme jedného zaprosili, že či nás na Šajbu neodvezie, tak sme prišli domov okolo jednej, nedeľa vtedy bola, to si presne

pamätám.

Toto bolo ešte pred vypuknutím povstania, potom sa po horách trochu bojovalo a neskôr prišli aj k nám na Šajbu. Vojsko sa nastahovalo po domoch, aj u nás bol frontový dom. Zo desiatí niekedy aj u nás spávali. Mama im stružliaky našli, tam im slamy napchali a do rána sa u nás zohriali, usušilo sa im prádlo a ráno už išli. Aj sme im varili a piekli. Čo k nám Rusi chodili, keď sme ešte nemali upečený chleba, tak som im chytro pred ohňom taký malý piekla, podymník („podimník“) sme to volali. Jeden Rus to mal veľmi rád ten podymník, keď prišiel, tak hneď na mňa len volal: „Mari, Mari,...“ a nepovedal podymník, ale podivník, tak som mu musela vždy piecť ten podivník, čo sa mu to tak páčilo. To som tak rozvaľkala, pomastila maslom, tak to mali veľmi radi. A halušiek koľko sme sa im navarili. Dalo sa to šikovne navariť, keď k nám koľkokrát prišli aj desiatí, dvanásť s tým partizánom, čo bol u nás v dome. Toľko halušiek všelijakých – s bryndzou, kapustou, vajcom – to som sa ich toľko od fronty nenavarila, čo vtedy. Náš otec boli murár, tak za robotu doniesli štyri metre múky. No my sme tú všetku minuli pre partizánov, oni to doniesli ako pre nás, ale Pán Boh to tak zariadil, že sme nepomreli od hladu. Ešte že sme tie krumpky mali, to nás držalo. Bolo to niečo hrozné.“

Nielen hlad bol tým, čo trápilo našich občanov, mnohým sa stala druhá svetová vojna osudnou a prišli v nej o život. Ako aj Ďurčíkovci so Štibrom, ktorí pomáhali v SNP a nebáli sa riskovať svoje životy. Túto udalosť uvádza aj Ivan Kováč a Oldřich Vaněk v ich publikácii Strelníky, Povrazníci, Ľubietová v odboji.

Bol 8. január 1945, skoro ráno prišla na Strelníky

skupina Nemcov, ktorú viedol npor. Wieser. Nemci išli priamo do domu námestníka starostu obce Juraja Ďurčíka a jeho mladšieho brata Ondreja. Našli tam natiahnutý drôt z izby do stodoly so zvončekom, čo si spravili deti ako nevinnú hračku. V susednom dome u 32-ročného drevorubača Jána Ďurčíka (ich bratranca) našli dva nevystrelené náboje. Dôvodom tejto akcie bolo to, že v noci 7. januára 1945 prišla na Strelníky skupina šiestich partizánov pod velením komisára 2. oddielu po proviant. Kým však stihli povozy odísť, obsadila ju nemecká protipartizánska jednotka z Medzibrodu. Komisárovi a trom partizánom sa podarilo uniknúť, Ďurčíkovci také šťastie nemali a boli zajatí. Rozzúrený nadporučík legitimoval na ceste prvého chodca, ktorý však nemal pri sebe preukaz totožnosti. Bol nim čatár, Róbert Štibra z Bratislavy, príslušník 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády v ZSSR. Zadržali ho spolu s Ďurčíkovcami a uväznili ich v miestnej škole, kde ihneď zasadal poľný súd, ktorý menovaných odsúdil na trest smrti obesením. Márne boli protesty i prosby predstaviteľov obce a manželiek odsúdených, Nemci sa nedali obmäkčiť a odvliekli ich na Notársky úrad v Ľubietovej a v Ľubietovskom parku ich popravili. Pri poprave začal Štibra búšiť do prs ozbrojeného vojaka a pokúsil sa o útek. V sústredenej paľbe bol však ranený do nôh a následne ho ranami do hlavy usmrtili. Popravení museli zostať visieť 24 hodín a až potom dostali pozostalí povolenie pochovať ich na Strelníkoch.

Na túto smutnú udalosť si spomína Mária Rafajová takto: „Dvaja špióni chodili

hore, mysleli sme si, že sú to Nemci, ale po slovensky vyprávali. Videli, že do Ďurčíkovcov sa proviant nosí, tak prišli zavčas rána, ešte za tmy. Ďurčíkovci už by boli ráno išli s tým proviantom, ale Nemci ich chytili, dvoch bratov a jedného bratranca. Ako prišli ráno, zobrali ich a tam dolu pred nami je priestranstvo pred domami, tam bolo auto s potravinami a tu boli vojaci po domoch pozadefovaní. Tak dolu tadiaľ ich šikovali a my sme sa tam tak dívali, až ten náš otec vravia: „Čo sa dívate, oni chudák sa z toho cítiť nešťastní, títo Ďurčíkovci.“ Chytili ešte aj jedného vojaka, ktorý sa išiel pozrieť, čo sa to robí, ale zľakol sa a utekal. Oni hneď že je podozrivý, no tak ho spolu s Ďurčíkovcami zobrali teda do Ľubietovej a dali ich do meštianky. Ani plné vyšetrovanie s nimi nebolo, to bol taký postrach, že aby sa ľudia báli. A potom žena jedného z nich išla dolu za nimi. Tú do mestského domu zavreli, aby nevedela, čo sa s nimi robí. Keď ju pustili von, on ešte videl, že tá žena mu je tam, tak sa ešte o ten kmeň opieral, že by ho tá slučka nezadrhla, to bolo dačo hrozné. Potom už na tých gaštanoch 8. januára viseli do rána. Ráno prišli po nich na vozoch a to ešte môj otec ich išli nakladať, zmrznutí boli ako polená. Pohreb to bol hrozný, títo dvaja bratia a bratranec mali u Ďurčíkov pohreb. Strašné to bolo, chceli, aby sme mali všetci strach.“

Toto je len jedna spomienka na strašné udalosti, ktoré boli v tom období na dennom poriadku v rôznych obciach. Ľuďom, ktorí takéto hrôzy zažili, spomienky ostávajú navždy. My ostatní, ktorí sme niečo také našťastie nezažili, by sme sa mali z toho poučiť a usilovať sa, aby sa niečo také nestalo aj v budúcnosti.

Soňa Polóniová

Klienti spomínajú

V roku 2015 sa konali rôzne aktivity a niektoré sa týkajú aj nás: Napr. 10. výročie tohto zariadenia, 550 rokov od prvej písomnej zmienky o tunajšej obci, Mešiac úcty k starším a pod.

Strelníky nám starým a bezmocným poskytli prístrešie. Pocítili sme tu solidaritu, pomoc a úctu.

Stretnutia boli pre nás vždy sviatkom, lebo nechýbal dobrý program a chutné jedlo. Pri každej takejto príležitosti oči a srdce vždy potešil už aj sám pohľad na malých krojovaných škôlkárov a školákov. Že sa tu veľa zachovalo zo starej kultúry svedčia aj krásne zvuky fujary a vystúpenia súboru „Šajbania“.

Ludovými piesňami nás potešil harmonikár aj so svojim manažérom z Banskej Bystrice.

Ev. pani fárarka a kat. pán farár prichádzali sem pravidelne s nádejou a ten, kto dáva nádej, dáva najviac, hovorí Lev Nikolajevič Tolstoj.

Želáme, aby sa naďalej darilo zachovávať dedičstvo otcov.

Zo života klientov ZSS Strom

pohľadom 88-ročnej klientky zariadenia Veroniky Tokárovej

Klienti z Domova dôchodcov v Strelníkoch zažili v polovici júna tri pekné dni. Ich náplňou bol

žiť. Po programe si všetci pochutnali na pravom ovčom syre. Oči a dušu potešili aj krásne detské kroje.

plápolal a v okolí sa šírila príjemná vôňa. Obedovalo sa vonku a hosťami boli aj predstavitelia obce. nechýbali ani

sladkosti.

S prípravou mal personál nemalo

práce, ale stálo to za to.

A do tretice sme ďalší deň aj si zaspievali. Obdiv patrí najmä pánovi z B. Bystrice, ktorý má viac ako 85 rokov. Spieval a hral takmer hodinu a pri tom držal ťažkú harmoniku. Pri speve mu bol nápomocný aj jeho manažér. Začínali piesňou „Hojže Bože, jak to bolí“. Po úvodnej časti hral aj piesne na želanie. Niektoré klientky dobre spievali a ostatní sa pridávali. Ľudová pieseň je našim kultúrnym bohatstvom. Jej studnica je takmer nevycerpateľná.

Za organizáciu týchto dní patrí vďaka najmä pani vedúcej, sestričkám a pracovnému personálu. Ďakujeme všetkým, ktorí myslia na nás starých a vedia, že okrem starostlivosti o živobytie potrebujeme aj trochu nehy a radosti.

Pre radosť klientov

kultúrny program žiakov MŠ a ZŠ, varenie guľášu a ľudová pieseň.

Program žiakov sa klientom veľmi páčil. Spomínali na detstvo a roky mladosti. Tieto spomienky vždy zahrejú a pomáhajú

Teta z Poník na odvetu zarecitovala báseň „Turčin poničan“. V jej veku – 87 rokov – ju recitovala výborne.

V nasledujúci deň sa varil guľáš. Bolo síce pod mrakom, ale nepršalo. Atmosféra okolo kotla bola výborná. Ohnák veselo

Ste zvedaví, ako sa máme v škole?

Radosti aj starosti veľkého žiaka nám prezradia prváci:

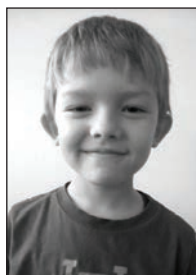
Adamko Matyó:

V škole sa mi veľmi páči. Škola je môj život, lebo je tu družina, počítače, prvo-uka a Sofinka. Pani učiteľka sa volá Janka Kopečná, je prísna, ale inak je v pohode. Mám dobrých spolužiakov, ale najlepšia je Sofinka – druháčka. Keď som doma, najradšej pozerám telku, hrám sa na počítači a keď sa mi chce, tak normálne spievam. Janko je môj najlepší brat, ale dakedy sa škriepime.

Chcel by som byť policajtom, lebo môžu dávať pokuty, môžu mať psa a majú modrú farbu, ktorú mám aj ja rád.

Laurinka Šávoltová:

Do školy som sa tešila, lebo tu mám veľa svojich kamarátov, hlavne Sofinku, Adelku, Paťku. Mám najradšej, keď sa učíme zo šlabikára čítať a družinu, kde sa hrám s Tomáškom o školu. Pani učiteľka je dakedy prísna, ale dá sa to s ňou vydržať. Chcela by som byť hasičkou, lebo sú tam súťaže, alebo koniarka, lebo sa naučím veľa o koňoch a aj čistiť im kopytá. Mám psa Maxa, ktorému robím cestičky z piškót a lákam ho do peliška, kde má hračky.

Adamko

Laurinka

Martinko

Kristínka

Tomáško

Martinko Kliment:

V škole sa mi páči. Najradšej mám telesnú výchovu a družinu. A ešte mám rád langoše, špagety, buchty na pare a rezeň. Tomáško je môj najlepší kamarát. Chcel by som byť hasičom, alebo hokejistom a to ľavým útočníkom, lebo aj môj starký bol ľavý útočník. Najradšej spím a bicyklujem sa.

Kristínka Matulová:

V škole je mi dobre, lebo sa tam učíme. V škôlke sme mali ľahké úlohy a tu sú ťažšie. Pani učiteľka je dobrá, lebo nám dáva jednotky. Najradšej mám matematiku a radšej mám učenie ako prestávky. Hrám sa so Sofinkou a Laurinkou, s chlapcami nie, lebo tí sa hrajú chlapčenské hry a sú nezbední. Chcela by som byť kaderníčkou, lebo by ma to bavilo, ale učiteľkou by sa mi tiež páčilo.

Tomáško Chriaštel':

V škole sa mi všetko páči, najradšej píšem písmenká. Najradšej mám desiatovú prestávku, lebo sa rád najem, lebo ja som vždy hladný. V škole je mi dobre a fajn, aj so spolužiakmi je mi fakt dobre. Chcel by som byť bankárom, keď ma stade vyhodí, tak úradníkom, keď ma aj stade vyhodí, tak učiteľom. Ale budem dobrým učiteľom, nebudem kričať a nebudem dávať pätky.

BONZUJEME NA SPOLUŽIAKOV

Martin mi robil zle, tak ma pani učiteľka presadila s Laurou a tá odo mňa odkukáva a to by sa nemalo.

Chlapci nemajú radi domáce úlohy. Dievčatá si len myslia, že majú rady domáce úlohy.

Martin sa na mňa cez hodinu mračí.

Kristínka je úplne dobrá. Keď sme boli škôlkari, žiadny škôlkar ju nepočul. Ale v škole má hlas. Ale ide stále dolu hlasom, aj keď čítame v šlabikári otáznik. Vtedy má ísť predsa hore hlasom.

Tomáš je celkom dobrý, ale dakedy predstiera, že nie je môj kamarát. On sa mi pozdraví, ale mračí sa na mňa.

Súdnicstvo banských miest bolo veľmi zaujímavé. Najstaršie doklady o súdnicte sa nám zachovali z 18. storočia. Ľubietová mala dokonca právo meča, čo znamenalo, že mohla vynášať aj rozsudky smrti. Ľubietovský magistrát prísne bdel nad dobrými mravmi, chránil bezpečnosť, životy i majetok obyvateľov. Priestupky,

nad ktorými by sme dnes možno len pokrútili hlavami, trestali sa v minulosti šibenicom, mečom, pranie-rom (potupnicou), kladami a derešom. V muzeálnej miestnosti na Obecnom úrade v Ľubietovej je stále uložený paloš (ťažký jazdecký meč s ostrím na jednej strane a s ochranným košom) – na starom vymalovanom štíte drží ruka váhu spravodlivosti, na jednej strane je vymalované slnko, na druhej strane mesiac. To je dôkaz, že magistrát bol pánom dňa i noci.

Ako menšie prečiny sa trestalo napr. pasenie na cudzej lúke, poškodenie ovocných stromov a lesov, klebety a najmä smilstvo. Smilníkov obyčajne na týždeň zatvorili do mestského väzenia. Potom museli muži so spútanými rukami a ženy so slameným vencom na hlave stáť v chráme pred kazateľnicou, kľačať pred oltárom alebo v chrámovej predsieni. V roku 1658 zaplatil Gregor Debnár z Ľubietovej a Katuša Čiefová zo Šajby 24 zlatých (v tom čase bol ročný príjem farára 8 zlatých) za smilstvo a obidvaja museli aj kľačať pred oltárom.

Prísne tresty boli za klebety. Napríklad Ďuro Grešovie z Povrazníka predal mestské šindle a ešte sa opovážil ohovárať členov magistrátu. Za to musel stáť pri potupnici zatvorený v kletke a každú hodinu sa musel štyrikrát biť po ústach a hlasne povedať:

Ako všetci vieme, Strelníky (Šajba) a Povrazník boli v minulosti poddanskými obcami banského mesta Ľubietovej. Byť poddanskou obcou znamenalo aj to, že mesto Ľubietová malo právo súdiť obyvateľov Šajby a Povrazníka za ich prehrešky voči vtedajšiemu právu.

Spravodlivosť v minulosti

„Brechtal som, nehovoril som čestne.“ („Ich habe gebellt und nich geredet.“)

Mládež za svoje pestvá zas dostávala tresty v podobe „verejnoprospešných“ prác, napr. musela vyberať skaly z potoka.

Ani zábava nemusela vždy dopadnúť radostne. Matej Olerín z Ľubietovej veľmi zbil svoju manželku po tom, ako bola tancovať v pivovare. Trest mu odpustili, lebo žena má muža poslúchať a tancujú vraj iba blázni. Janko Psota z Ľubietovej musel zas kúpiť 2 sviece do chrámu za to, že v noci chodil pre zábavu po meste oblečený ako maškara a strašil ľudí.

Trestaná bola aj viera v poveru. 5. februára 1633 odsúdili ženu Matúša Lokšu z Povrazníka, lebo učila ženu Krištofa Majera čarodejníctvu. Mala pri sobáši pustiť na zem denár pri vstupe do chrámu, keď bude navrchu obraz Márie, manželstvo vraj bude šťastné. Za poveru dostala trest 2 zlaté.

Dňa 29. októbra 1721 akási Krajnická žalovala akúsi Antalíkovú za to, že spálila lebku ukradnutú z cintorína. Tá jej okrem toho radila, aby pred akýmsi Ďurom vytrhla za hrst obilia, usušila ho na peci a spálila v nej žabu. Potom mala ráno cediľko po rose povláciť. Keď pôjdu kravy z paše, má ísť na vodu a do hadej hlavy vtisnúť cesnak. Ak to všetko spraví, bude mať jej krava veľa mlieka.

Magistrát pre hanebné strigônstvo odsúdil obidve ženy na 50 palíc.

Zaujímavé stanovisko zaujal Ľubietovský magistrát k ponose šajbianskeho richtára Ďura Oravského, ktorý 13. novembra 1633 zažaloval Šajbanov, že ho nechcú poslúchať. Magistrát ho odsúdil k pokute 50 denárov, lebo richtára musí každý počúvať – keď nie podobrotky, tak pozlotky. Podobne vyrubili pokutu v roku 1710 aj Jánovi Kováčovi Katrušovičovi zo Šajby, lebo v jeho dome sa zabávali zbojníci a dokonca aj on pil s nimi.

No dochádzalo aj k vážnym prečinom, ktoré boli aj prísne potrestané. Vraždy a zbojstvá sa trestali smrťou. Napr. 22. novembra 1729 obesili Jána Rundla zo Šajby za to, že 11. augusta toho roku na Bukovine kosou zabil Matúša Kalfasa. Keď sa nepriznal k činu, podrobili ho mučeniu. Mučili ho španielskymi čižmami. Šibenica stála nad Ľubietovou na kopci, ktorý sa doteraz nazýva Šibenice alebo Viselník.

Niekedy sa pánom odsúdeného aj ulútostilo. Chceli sa prihovoriť u vrchnosti. Zvolenský vicišpán písal v roku 1625 Ľubietovskému magistrátu, aby omilostili Jozefa Hundta zo Šajby, ktorý bol odsúdený na trest smrti. Žiadosť žiaľ prišla neskoro.

Po Slovensku (vtedajšom Hornom Uhorsku) sa v minulosti okrem Já-

nošíka potulovalo veľa zbojníckych bánd. A neraz aj v našich horách. Dňa 23. novembra 1725 o tretej hodine v noci chytili zbojníkov Ondra Benčíka z Rimavskej Kokavy, Jána Spišiaka z Hornej Lehoty a Martina Lukáša z Pliešoviec. Okrem zbojstva v Ľubietovej im dokázali rabovanie u revúckeho mýtnika, ktorému vzali 190 zlatých, cínové misy, taniere a plátno. Benčíka podozrievali aj z vykradnutia kokavského kostola. Zaplatili za to životmi – 15. decembra stali mečom Spišiaka a Lukáša, 9. februára 1726 Benčíka. Všetkých stal bystrický kat Václav Kratochvíl, keďže Ľubietová svojho kata nemala, požičiavala si ho práve z Banskej Bystrice.

V Ľubietovej bolo spolu vykonaných 10 popráv. Teda len o týchto desiatich existujú záznamy. Zrejme ich bolo aj viac, ale chýbajú súdne spisy pred roka 1625, niektoré neskoršie sú zas neúplné. Posledná poprava sa uskutočnila v roku 1777. Vieme ešte, že 21. januára 1786 odsúdili za smrť novorodeniatka Zuzanu Dimošovú z Povrazníka, ale keďže mesto už nevykonávalo hrdelné právo, trest bol zmenený na štvorročný žalár.

Zo súdnych spisov sa dozvedáme aj vtipné zaujímavosti – v roku 1796 si Šajbania žiadali pozemok pod novú školu, ale súčasne prosili aj odpustenie poplatkov za pálenku. Nuž, naši predkovia boli vskutku vynaliezaví. Ale práve alkohol o rok neskôr odvodňoval spoločnú žiadosť Šajby a Povrazníka, aby Ľubietovský magistrát vyznačil mladých nezbedníkov, ktorí v obci opití vystrájali rôzne nezbednosti, na vojenskú službu. Títo napr. preukladali gazdovi počas noci šichtúň dreva na iné

(Pokračovanie na strane 7)

Iným závažným negatívom je aj zvýšený počet divých zvierat, ktoré sa pohybujú v blízkosti našej obce. Nejedna z obyvateľov sa už stretol tvárou v tvár s jeleňom či medveďom. O srnkách, líškach alebo zajacoch ani nehovorím. A nejde len o stretnutia, ktoré sa odohrávajú v lesoch či na lúkach. Viac prekvapí stretnutie priamo v záhrade alebo nebodaj na ceste v dedine.

Čo myslíte, bolo to tak aj v minulosti? Faktom je, že okolie našej obce sa v priebehu posledných desaťročí rapidne zmenilo. Ešte moji rodičia si pamätajú časy, keď medzi Poľanou a obcou nebol les, ako je tomu dnes, ale početné lúky, ktoré sa rok čo rok kosili. Tým pádom mala aj zver dostatok paše v lokalitách vzdialenejších od ľudských sídel. Ľudia tieto lúky postupne prestali obhospodarováť, tie zarastali a stali sa lešom, ktorý poznáme dnes. Nevie, či ste si to niekedy uvedomili, ale takéto zmeny majú veľký vplyv aj na správanie zvierat. Je na ne háklivá najmä srnčia zver, ktorá potrebuje na pasenie lúky. V lese sa nenapasie. Keď lúky nemá, presúva sa prirodzene tam, kde sú – bližšie k obci. Okrem srn sa postupne začali presúvať bližšie k obci aj jelene a diviaky. Priťahuje ich aj veľkoplošné hospodárenie, ktoré im ponúka dostatok kvalitnej (a ľahko dostupnej) potravy – napr. výdatnej kukurice. Z kopcov ich vytláčajú aj premnožené predátory.

V poslednej dobe je u nás často diskutovanou témou najmä zvýšený počet medveďov. Pozrime sa na to z odbornej stránky. Nedávno boli zverejnené výsledky dvojročného projektu Technickej univerzity vo Zvolene, ktorý sa snažil zistiť, koľko medveďov

Tak ako je to s tou premnoženou zverou?

Ako všetci dobre vieme, Strelníky sa nachádzajú na úpätí Poľany. Táto unikátna poloha nám okrem krásnych scenérií, blízkosti hôr, možností na turistiku či hubárčenie prináša aj isté negatíva. Sú nimi najmä obmedzenia týkajúce sa pohybu, výrubu stromov a iných aktivít v lese, keďže Poľana je od roku 1981 zaradená medzi chránené prírodné rezervácie.

u nás reálne žije. Cieľom bolo s použitím genetických analýz neinváznych vzoriek trusu odhadnúť veľkosť populácie medveďa hnedého na Slovensku, ako aj jej pohlavnú štruktúru. Bolo zistené, že na Slovensku žije 1256 medveďov (samozrejme ide len o približné číslo – podľa použitej štatistickej metódy to môže byť 1023 až 1489 medveďov hnedých). V populácii medveďov prevládajú samice v pomere 1 : 1,37. Odborný odhad doteraz hovoril o tom, že máme „iba“ 810 jedincov. Spočítaním nahlásených kusov z poľovných revírov sme zasa dostali číslo 2200. Tu sa ale nezohľadňovali prekrytia medzi susednými revírmi – medvede sú túlavé stvorenia a jeden mohol byť zachytený aj viackrát.

To sú ale údaje týkajúce sa celého územia Slovenskej republiky. Nás by malo viac zaujímať, koľko je ich v našom najbližšom okolí. Zaujímavé čísla zverejnila Správa CHKO Poľana v spolupráci s Lesmi Slovenskej republiky š.p., OZ Kriváň a OZ Čierny Balog. V roku 2013 tieto organizácie zorganizovali sčítanie šeliem v rámci územia CHKO Poľana a v priľahlých poľovných revíroch na ploche cca 53 000 ha. Použili na to dve metódy. Prvou metódou bolo vizuálne zaznamenávanie na stacionároch počas tzv. jarného sčítania. Druhou metódou bolo tzv. zimné sčítanie na základe pobytových znakov (napr. stopy, trus). Po

vzájomnej dohode s poľovníkmi skonštatovali, že sa na Poľane a jej okolí pohybuje 80 až 90 medveďov. Znova treba zdôrazniť, že schopnosť migrácie medveďa je veľká. Sledované medvede sa pohybovali v okruhu 25 – 40 km.

Akákoľvek populácia, ktorá má vhodné podmienky (t.j. priestor, dostatok potravy a minimálnych nepriateľov), je životaschopná a rastie. Medveď je na vrchole potravinovej pyramídy a okrem človeka nemá prirodzeného nepriateľa. Na základe určitých znakov (napr. keď má medvedica 2 až 4 mláďatá) je veľký predpoklad, že populácia narastá. Ako vieme, medveď s viacerými mláďatami máme v okolí obce mnoho. Príčin tohto stavu je viacero. Asi najdôležitejší faktor je dostatok potravy. Pri dostatku potravy každý živočíšny druh prosperuje. Napr. spomínaný medveď je všežravec – väčšinu jeho potravy tvorí nemäsitá potrava, napr. lesné plody. V posledných rokoch u nás došlo k veľkej zmene v pestovaní plodín v podhorských horských oblastiach. Najmä spomínaná kukurica, ktorá sa pred 20 – 30 rokmi u nás nepestovala v takom rozsahu, je pre medvede, diviaky a inú zver veľkým lákadlom. Hlavne v neskorých letných mesiacoch dokážu zvieratá narobiť na poliach veľké škody. Viacerí gazdovia o tom vedia svoje.

Aby bola úroda v okolí Strelníka chránená, poľovníci z Poľovníckeho zdru-

ženia Rúbane Ľubietová v spolupráci s PD Bukovina Strelníky pristúpili k vybudovaniu systému oplotkov. Družstvo zabezpečilo materiál, poľovníci šikovné ruky a spoločnými silami vybudovali okolo obce elektrické ohradníky. Vraj sme sa stali priekopníkmi oplotkového systému na Slovensku – o tomto projekte dokonca písali aj vo viacerých časopisoch a spomínali nás aj v TV. Žiaľ, bolo to nutné, keďže sa stávalo, že o druhej v noci družstevníci dosiali kukuricu a o ôsmej ráno už bola časť poľa zrýpaná od diviakov.

V minulosti sa u nás početnosť medveďov regulovala. V posledných rokoch je však odstrel možný len na základe limitovaných zákonných podmienok, a tak ich počet nevieme efektívne regulovať. Na jednej strane sú ochranári, na druhej nahnevani poľnohospodári. Jedna strana chce medvede chrániť, druhá vykynožiť. Kde je pravda? Podľa mňa niekde uprostred – dravce majú v prírode svoje opodstatnenie, regulujú stavy ostatných zvierat. Ale keď je krehká harmónia v prírode narušená, robí to neplechu, tak ako je tomu u nás. Táto problematika je na Slovensku zložitá a neriešená. Zatiaľ ani po mnohých stretnutiach ochranárov, poľovníkov a zástupcov mimovládnych organizácií nedošlo ku konkrétnym riešeniam.

Čo nám teda ostáva? Keď ideme do lesa, musíme byť obozretní – najjednoduchšia rada je vyhýbať sa mladinám, nahlas sa rozprávať počas pobytu v lese, občas zatlieskať či zapískať, aby sme na seba zver dopredu upozornili a nevyplašili ju v poslednej chvíli. Pozmenili sme prírodné podmienky a toto je výsle-

(Pokračovanie na strane 7)

Syndróm druhej sezóny?

Po postupe do vyššej triedy a dobrom uvedení sa v prvom ročníku strávenom v I. triede našich chlapcov zastihol syndróm druhej sezóny. V jesennej časti získalo mužstvo zo Šajby len 3 body a ocitlo sa na samom chvoste tabuľky. Už v prvých zápasoch bolo cítiť odchod brankárskej opory aj najlepšieho strelca uplynulého ročníka. Sériu zlých výsledkov sa nakoniec prejavila do krčňa, v ktorom naši nedokázali premeniť na body ani zápasy, v ktorých mali herne navrch. Dúfame, že počas zimy si hráči oddýchnu, získajú znovu chuť do futbalu a načerpajú nové sily, aby pre nás zachránili účasť v kvalitnejšej súťaži. Budeme im v tom držať palce.

ZM + IM

Por.	Názov tímu	Z	V	R	P	Skóre	Body
1	TJ ŠK Sokol Jakub	13	9	2	2	43:12	29
2	FK 09 Bacúch	13	8	3	2	33:14	27
3	TJ Tatran Čierny Balog	13	8	3	2	32:18	27
4	OFK Slovenská Ľupča	13	8	2	3	39:21	26
5	ŠK Obecný podnik lesov Poniky	13	8	1	4	38:23	25
6	OFK Slovan Valaská	13	7	2	4	29:19	23
7	FK Šalková	13	7	1	5	31:38	22
8	TJ ŠK Hronec	13	5	5	3	27:21	20
9	FK 1928 Jasenie	13	4	3	6	18:26	15
10	TJ Slovan Michalová	13	5	0	8	22:37	15
11	TJ Partizán Osrbie	13	4	1	8	27:31	13
12	FK SOKOL Nemecká	13	2	1	10	17:41	7
13	TJ Mladost' Lučatin	13	2	1	10	14:38	7
14	TJ – Družstevník Strelníky	13	0	3	10	10:41	3

Spravodlivosť v minulosti

(Pokračovanie zo strany 5)

miesto. Vojna ich mala z týchto opileckých nápadov vyliečiť.

Aj takto si teda žili naši predkovia. V súčasnosti sa za ohováranie, poveru či opilectvo môžete tiež dostať pred súd, no vlastne by sme mali byť radi, že to zväčša skončí len pokutou. Určite je to lepší trest ako palicovanie, kľáčanie v kostole či španielska čižma. ☺

Podľa knihy C. J. Handza
Dejiny ev. a. v. cirkevného
sboru v Ľubietovej,
spracovala Daša Majerová ml.

Tak ako je to ...?

(Pokračovanie zo strany 6)

dok. Musíme sa prispôbiť, hľadať riešenia a veriť, že kompetentní sa budú týmto problémom naozaj zaoberať a nájdu riešenie ako znovunastoliť rovnováhu. Z internetových zdrojov
spracovala Daša Majerová ml.

Súpiska jesennej časti

Brankár: Peter Mútňan

Obrancovia: Miroslav Filadelfi, Adam Zvara, Norbert Szomor, Ivan Majer, Radoslav Majer, Marek Javorčík, Miroslav Majer, Miroslav Hronec

Stredopoliari: Šimon Majer, Ivan Kováč, Ján Moncoľ, Marek Moncoľ, Matúš Majer, Matúš Kováč, Ľubomír Čief

Útočníci: Jakub Tajboš, Lukáš Matula, Miroslav Moncoľ

Príchody a odchody

Príchody: Peter Mútňan (hostovanie z FK Rakytovce), Marek Javorčík (hostovanie z JUPE Podlavice Badín)

Odchody: Vratko Debnár (FK Šalková), Miroslav Debnár (koniec hostovania)

Strelci jesennej časti:

Matúš Majer 4, Ivan Kováč 3, Matúš Kováč 2, Marek Moncoľ 1

Dátum	Domáci	Výsledok	Hostia
1. 2. august	Lučatin	4:0	Strelníky
2. 9. august	Strelníky	0:0	Hronec
3. 16. august	Osrbie	2:2	Strelníky
4. 23. august	Strelníky	0:4	Šalková „B“
5. 30. august	Jasenie	3:2	Strelníky
6. 6. september	Strelníky	0:1	Bacúch
7. 13. september	Slovenská Ľupča	4:0	Strelníky
8. 20. september	Strelníky	2:7	Poniky
9. 27. september	Valaská	4:1	Strelníky
10. 4. október	Nemecká	0:0	Strelníky
11. 11. október	Strelníky	1:4	Jakub
12. 18. október	Michalová	3:2	Strelníky
13. 25. október	Strelníky	0:5	Č. Balog

Spoločenská kronika roku 2015

Narodenie

Ondrej Zázrivec č. 13, 10.6.2015

Timea Giertlová č. 252, 10.6.2015

Ela Mišányová č. 51, 14.10.2015

Liliana Turčanová č. 64, 16.11.2015

Zuzana Purgatová č. 129, 27.11.2015

Jakub Purgat č. 67, 13.12.2015

Úmrtie

František Teplík č. 251, 19.1.2015

Martin Potančok č. 3, 12.2.2015

Elena Štubniaková č. 243, 28.2.2015

Mária Štubniaková č. 165, 8.3.2015

Zuzana Ďurčíková ZSS, 31.3.2015

Jozef Majer č. 231, 29.5.2015

Miroslav Dimoš č. 228, 16.6.2015

Ľubica Majerová č. 130, 8.7.2015

Miloš Debnár č. 256, 12.7.2015

Ján Matula č. 188, 30.7.2015

Mária Kováčová č. 285, 28.11.2015

Soľáše

Zuzana Kováčová č. 13 a Róbert Zázrivec, 14.2.2015

Mgr. Lucia Majerová č. 110 a Kamil Stovička, 2.5.2015

Petra Debnárová č. 208 a Ing. Tomáš Mikulík, 15.5.2015

Mgr. Michal Majer č. 253 a Zuzana Tkáčová, 16.5.2015

Dušan Mišány č. 51 a Ing. Jana Sojková, 29.5.2015

Bc. Mária Debnárová č. 208 a Miroslav Purgat č. 129, 30.5.2015

Ján Moncoľ č. 134 a Miroslava Kaiserová, 20.6.2015

Andrea Majerová č. 297 a Roman Surový, 27.6.2015

Martina Sedláčeková č. 99 a Tomáš Paľovčík, 5.9.2015

Jubileá

Anna Čiefová č. 29, 90 rokov

Anna Matulová č. 174, 85 rokov

Mária Majerová č. 55, 85 rokov

Ján Čief č. 278, 80 rokov

Ondrej Matula č. 126, 80 rokov

Elena Ďurčíková č. 115, 80 rokov

Mária Majerová č. 292, 80 rokov

Elena Chriašteľová č. 284, 80 rokov

Elena Debnárová č. 256, 80 rokov

Sezóna 2015 začala pre DHZ Strelníky celkom príjemne, na okrskovej súťaži skončili muži na peknom druhom mieste, dorastenci zas prví, pretože nemali konkurenciu. Ďalej prišla

okresná súťaž v Dúbravici, kde muži skončili na 10. mieste a dorastenci opäť bezkonkurenčne na 1. mieste. Získali sme tak postup na krajské kolo v Polomke, kde sme sa umiestnili na 6. mieste s celkovým časom 117,55 s. Nestratili sme chuť bojovať a poskladali sme nový tím z dorastencov a z mužov a nazvali ho „A-team“. Na prvej súťaži vo Veľkej Lúke obsadil nádherné 3. miesto v kategórii 1,5 l. Na súťaži v Badíne prišlo menšie sklamanie, medzi

dvomi litrami sme obsadili 6. miesto s našou 1,5-kou a to napriek tomu, že sme tu dosiahli náš doteraz najlepší čas 20,06 s. Chuť

v Polomke. Bohužiaľ, nedarilo sa nám a obsadili sme 5. miesto v kategórii 1,5 l. Z nočnej súťaže máme veľa zážitkov ale aj skúseností.

a síce spôsobom, akým sa súťažilo o generáciu skôr. Obsadili sme tam krásne 1. miesto a doniesli si odtiaľ ďalší pohár, ale aj mno-

ho nových zážitkov a skúseností.

Úspešný rok hasičov

vítaziť nás však neopustila a chceli sme skúsiť aj niečo nové, a tak sme sa 4. júla zúčastnili na nočnej súťaži

Stále sme chceli súťažiť, a tak sme sa 8. augusta zúčastnili súťaže v Šalkovej, kde sme medzi 2 litrami

Z tohtoročnej sezóny máme viacero skúseností, zážitkov, zažili sme úspechy i neúspechy, nadobudli sme

skončili s našou mašinou na 14.-om mieste z celkových 22 miest. Karta sa nakoniec obrátila 3. októbra na súťaži v Ponikách kde sme obsadili nádherné 2. miesto s výsledným časom 22,44 s a priniesli domov pohár. Naša posledná súťaž, kam sme šli skúsiť šťastie a ukončiť sezónu, bola súťaž vo Vlkanovej – rozhadzovačka. Tam sme si overili zručnosti inak,

veľa nových kontaktov. Na záver by sme sa chceli poďakovať výboru DHZ a našej pani starostke za účasť na súťažiach. Tiež chceme poďakovať aj ostatným, ktorí nám pomohli a podporovali nás pri našich úspechoch ale i neúspechoch.

**Ďakuje Váš „A team“
DHZ Strelníky**